

Lärohandledning för högstadiet – Sko och mode

Örebro är den kända skostaden och det är därför lämpligt att göra en tillbakablick på temat sko och mode. Fokus ligger dock inte på produktionen av skor utan inkörsporten till temat går via företaget Härolds AB också det ett Örebroföretag. Välkommen att bekanta dig med företaget Härolds AB!

Härolds AB

I början av året 1926 startade två bröder och deras far ett bolag med syfte att driva handelsrörelse och annan därmed förenlig verksamhet. Man skulle sälja kläder och saker helt enkelt. Redan året därpå ändrade man lite och bytte namn på företaget till *Aktiebolaget Sparbankskonto*. Man utformade nu sin försäljning efter en annorlunda och smart modell. Så här funkade det:

Företaget hade försäljare ute i landet som kunde visa upp företagets produkter från en katalog. De kallades för ombud. Det fanns t ex både färdigsydda kostymer och klänningar, porslin och andra saker till hemmet. Man kunde också måttbeställa kläder efter sin egen storlek. Privatpersoner gjorde sedan förskottsinsbetalningar på "sparkonton" hos Postgirokontoret i Stockholm. Dessa konton stod under ombudets och företagets gemensamma kontroll. När man hade sparat ihop tillräckligt med pengar kunde man handla hos företaget. Det man beställt levererades alltså inte förrän man hade tillräckligt med pengar sparade.

Ganska snart fick man ändra på sparkontosystemet och det ersattes med ett avbetalningssystem. Från och med 1934 bytte man namn på företaget så att det fick namnet Varuhuset Härold Aktiebolag. Vid den tiden hade postorderaffärens depåer runt om i landet vuxit till mindre butiker. Idén var att man skulle sälja de allra flesta av hemmets varor, men inte allt för många olika sorter av varje vara.

1937 startade man egen tillverkning av konfektionsvaror, d v s herr- dam- och barnkläder i ett dotterbolag. I början av 1940-talet sysselsatte företaget Härold AB med dotterbolaget Örebro konfektionsfabrik AB närmare tusentalet personer.

Från 1960-talet och framåt har företaget bytt namn och ägare flera gånger. Under en period hette det Hagenfeldt och idag heter det Dressman.

Att jobba hos för företaget

De som jobbade hos företaget som ombud blev förstås viktiga personer. De skulle ju vara duktiga på att sälja företagets produkter. Därför gav man ut en hel del instruktioner till ombuden. Ombuden skulle också hantera en hel del pengar och det måste därför vara en pålitlig person som anställdes. Företaget gjorde en del undersökningar innan man anställde sin personal. En del av detta finns bevarat och ger en intressant bild av hur det var att jobba i mode- och postorderbranschen vid den här tiden.

Från företaget finns bl. a. kataloger med bilder som kan ge en uppfattning om hur barn och vuxna klädde sig på 1930-talet. Ett sådant exempel återfinns i reklambilden Pojk- och Flicktrenchcoat från 1937.

Ett jobb som springpojke var vid mitten av 1950-talet vanligt. Vid företaget Härolfs AB anställdes inför julen 1950 Ebbe Larsson som varubud, d.v.s. det som vi oftast kallar springpojke. 1949 hade en ny arbetarskyddslag trätt i kraft och Ebbe var tvungen att ansöka om dispens hos Kungliga arbetarskyddsstyrelsen. I det beviljade tillståndet som vi tillgängliggjort här finns en hel del information att hämta angående arbetsvillkoren för Ebbe.

Kursmål som är relevanta för materialet

Historia

Framväxten av det svenska välfärdssamhället.

Vad historiska källor kan berätta om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor.

Geografi

Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

Svenska

Hur man citerar och gör källhänvisningar.

Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Slöjd

Mode och trender, vad dessa uttryck signalerar och hur de påverkar individen.

Design, konsthantverk, hemslöjd och andra slöjdformer i det offentliga rummet.

Arbetsuppgifter - förslag

Arbetsuppgift 1

Studera hur det var att arbeta på 1950-talets arbetsmarknad genom att studera Anställningskontrakt från 1951 för Herr Gillis Westberg och Anställningskontrakt från 1952 för Fru Margit Norlander.

Vilken är skillnaden mellan Margits och Gillis anställningar? Observera att de har samma befattning som biträde. Margits anställningskontrakt är mer detaljerat och här kan du utläsa en hel del information. Arbetstid? Övertidersättning? Sjukdom och sjukersättning – vad gäller?

Diskutera nu vad du gillar eller inte gillar med 1950-talets arbetsmarknad? Vad skulle du vilja ändra på?

Arbetsuppgift 2

I handlingar från förr i tiden kan man ibland snubbla över sådant som avslöjar hur olika personer såg på andra grupper i samhället. Här handlar det om företagets syn på olika kunder. Läs sidan 2-3 i Härolds ABs Instruktioner till säljarna 1962. Instruktionerna handlar om vilka kunder företaget vill ge kredit till, d.v.s. vilka man tror kommer att betala för det de köpt på avbetalning.

Vilka kriterier utgår man ifrån när man bedömer olika kunder? Hur tror du man har tänkt när man har bestämt sig för att bedöma kunden efter de kriterierna?

Arbetsuppgift 3

I arbetsuppgift 2 har det framgått att man som biträde kunde tjäna 375 kr/månad som kvinna och 540 kr/månad som man. Gå nu till dokumentet där du kan läsa om det duktiga ombudet Einar Dahlgren i Kungälv. Läs om hur han blev anställd och hur han jobbade som ombud. Vilka strategier och försäljningsknep har Einar? Hur bär han sig åt för att få folk att betala sina varor? Och slutligen vad tjänar han på sin försäljning (han får behålla 10% av försäljningsvärdet). Skulle du vilja ha ett så fritt och självständigt jobb? Vilka för och nackdelar kan det finnas med att jobba på provision på detta sätt?

Arbetsuppgift 4

Mode. Gå igenom de olika bilderna vi plockat ut från Härolds katalog från 1937. Hur skiljer de sig från dagens mode? Jämför utseendet på kläderna för de olika åldrarna. Vad skiljer dem åt?